

ว่านสีทศพันธุ์ดอยช้าง 02

ผู้ยื่นขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่ 50 ถ.พหลโยธิน ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 02 579 0151

แหล่งที่มาและประวัติ

ว่านสีทศพันธุ์ดอยช้าง 02 ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ที่ แปลงปรับปรุงพันธุ์ว่านสีทศ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย และมีประวัติของพันธุ์ ดังนี้

ปี พ.ศ. 2529-2534 นักวิชาการเกษตรจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงรายได้รวบรวมพันธุ์จากประเทศเนเธอร์แลนด์ จำนวน 7 พันธุ์ ปรับปรุงพันธุ์โดยการผสมเปิด

ปี พ.ศ. 2535-2536 ได้ทำการเพาะเมล็ดจากการผสมเปิดของพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ มี 3 สี คือ ดอกสีแดง ดอกสีขาว และดอกสีชมพู

ปี พ.ศ. 2537-2537 คัดเลือกสายพันธุ์ว่านสีทศจากการเพาะเมล็ด โดยแยกสายพันธุ์ที่มีลักษณะสีเด่น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มดอกสีแดงและกลุ่มดอกสีขาว จำนวน 10 สายพันธุ์

ปี พ.ศ. 2538-2540 ปลูกขยายหัวพันธุ์ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 10 สายพันธุ์

ปี พ.ศ. 2541-2545 นำพันธุ์ที่คัดเลือกไว้ จำนวน 10 สายพันธุ์ มาเปรียบเทียบกับ ได้แก่ กลุ่มพันธุ์สีแดง จำนวน 6 สายพันธุ์ (ววี 01-ววี 06) และกลุ่มพันธุ์สีขาว จำนวน 4 สายพันธุ์ (ดอยช้าง 01-ดอยช้าง 04) ได้สายพันธุ์เด่น จำนวน 4 สายพันธุ์ คือ ววี05 ววี 06 ดอยช้าง 02 และดอยช้าง 04

ปี พ.ศ. 2546-2549 ปลูกขยายหัวพันธุ์ของสายพันธุ์เด่นที่คัดเลือกได้ทั้ง 4 สายพันธุ์

ปี พ.ศ. 2550-2551 นำว่านสีทศทั้ง 4 สายพันธุ์ มาเปรียบเทียบกับพันธุ์การค้า คือ พันธุ์ Red Lion ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกลักษณะเด่น วางแผนการตลาดแบบ RCBC มี 5 กรรมวิธี กรรมวิธีละ 5 ซ้ำ ๆ ละ 100 หัว โดยใช้หัวพันธุ์ว่านสีทศขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 8 เซนติเมตร ระยะปลูกระหว่างแถว x ระยะห่างระหว่างต้น เท่ากับ 70 x 70 เซนติเมตร ซึ่งผลการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาของว่านสีทศแต่ละสายพันธุ์ และการศึกษาความพึงพอใจว่านสีทศแต่ละสายพันธุ์ สามารถคัดเลือก สายพันธุ์ว่านสีทศดีเด่น คือ ดอยช้าง 02 และขอเสนอเป็นพันธุ์แนะนำของกรมวิชาการเกษตร

ปี พ.ศ. 2552-2553 นำสายพันธุ์ว่านสีทศดีเด่นทั้ง 4 สายพันธุ์ ขยายหัวพันธุ์เพื่อเตรียมให้กับกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการไม้ดอก และจัดทำเอกสารเผยแพร่การปลูกว่านสีทศ หรือเป็นพันธุ์ใช้ปรับปรุงพันธุ์ต่อไป

ปี พ.ศ. 2554 ขอเสนอรับรองพันธุ์ว่านสีทศ คือ สายพันธุ์ดอยช้าง 02 ณ กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพมหานคร

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิดพืช	ว่านสีทิว ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Hippeastrum johnsonii</i> Bury วงศ์ AMARYLLIDACEAE
ประเภท	ไม้ดอกประเภทหัว
ราก/หัว	<p>รากเป็นระบบรากฝอย รากเจริญออกมาจากฐานของหัว มีลักษณะกลมและเรียวยาวไปทางปลาย บริเวณปลายรากแตกแขนง รากที่มีอายุน้อยมีสีขาว และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อมีอายุมากขึ้น</p> <p>ขนาดของหัวค่อนข้างใหญ่ กว้าง 7.5 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร สีขาว เป็นหัวใต้ดินแบบ tunicate bulb ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ลำต้นใต้ดินซึ่งแปรรูปเป็นฐานหัว และกาบใบ (bulb scale) ซึ่งเป็นโคนใบแปรรูปทำหน้าที่เก็บสะสมอาหาร กาบใบมีสีขาว เชื่อมติดกันเป็นวงรีซ้อนกันเป็นชั้นบนฐานหัว การขยายตัวของกาบใบทำให้รูปร่างของหัวมีลักษณะกลม กาบใบชั้นนอกสุดแปรรูปเป็นกาบใบแห้ง (tunic) มีลักษณะคล้ายเยื่อกระดาษ ทำหน้าที่ลดการคายน้ำของเนื้อเยื่อภายในหัวและป้องกันอันตรายจากภายนอก</p> <p>บนฐานของหัวมีตาแทรกอยู่ระหว่างกาบใบสลับกับการเรียงตัวของใบ ตายอดเป็นตาใบตาข้างด้านในบางตาเป็นตาดอก ตาเหล่านี้ปรากฏที่ซอกของกาบใบทุกวงที่ 4 นับจากตาดอกแรก ทุกกาบใบมีตายอดและเป็นกาบใบที่เจริญไม่เต็มวง โดยที่ส่วนโคนของกาบใบไม่เชื่อมติดกัน</p>
ต้น	ลำต้นของว่านสีทิวเป็นลำต้นใต้ดินแปรรูป มีปล้องสั้นมากอัดแน่นอยู่ที่บริเวณส่วนล่างของหัว เรียกว่า ฐานหัว (basal plate)
ใบ	<p>ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวแบบสลับ มีรูปร่างแถบ ขอบใบเรียบ ฐานใบมนป้าน แผ่นใบหนา ปลายใบแหลม มีเส้นกลางใบขนาดใหญ่สีเขียวอ่อน 1 เส้น ขนานตามความยาวของใบ</p> <p>บริเวณโคนใบพับงอเข้าหากันจนถึงกลางใบและแผ่ออกเป็นแผ่นแบนบริเวณปลายใบ ใบมีลักษณะอวบน้ำ สีเขียวอ่อน กว้าง 4.5 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร จำนวน 4-5 ใบ</p>
ดอก/ช่อดอก	<p>ช่อดอกเป็นช่อซี่ร่ม มีจำนวน 2-4 ก้านช่อดอก มีลักษณะอวบน้ำตรงกลางกลวง สีเขียวอ่อนความยาวก้านดอก 46 เซนติเมตร ระยะดอกตูมมีกาบรองดอก จำนวน 2 กลีบ ก้านดอกย่อยกลม สีเขียว โคนก้านดอกย่อยแต่ละต้นมีใบประดับย่อยขนาดเล็ก จำนวน 1 กลีบ ดอกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ รูปแตร ดอกกว้าง 15 เซนติเมตร ยาว 1 เซนติเมตร กลีบดอก จำนวน 6 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอดปลายกลีบแยกออกจากกัน กลีบดอกแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ๆ ละ 3 กลีบ โดยกลีบดอกชั้นนอกมีจำนวน 3 กลีบ ประกอบด้วยกลีบดอกด้านบน จำนวน 1 กลีบ รูปไข่หรือรูปช้อน โคนกลีบสีเขียว สอเขียว ปลายกลีบสีขาวและแหลม มีเส้นสีแดง จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 เส้น เรียงตามความยาวของกลีบ และกลีบดอกด้านข้าง จำนวน 2 กลีบ รูปไข่หรือรูปช้อน โคนกลีบสีเขียว สอเขียว ปลายกลีบสีขาวและแหลม มีเส้นสีแดง จำนวน 4 เส้น เพียงกลุ่มเดียว เรียงตามความยาวของกลีบ สำหรับกลีบดอกชั้นในมีจำนวน 3 กลีบ ประกอบด้วย กลีบดอกด้านข้าง จำนวน</p>

2 กลีบ รูปไข่หรือรูปช้อน โคนกลีบสีเขียว สอบเรียว ปลายกลีบสีขาวและแหลม มีเส้นสีแดง จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 เส้น เรียงตามความยาวของกลีบ และกลีบดอกด้านล่าง จำนวน 1 กลีบ ขนาดเล็กกว่ากลีบอื่น โคนกลีบสีเขียวสอบเรียว ปลายกลีบสีขาว และแหลม ไม่มีเส้นสีแดง เกสรตัวผู้มีจำนวน 6 อัน ก้านชูเกสรเชื่อมติดกับบริเวณโคน เกสรเพศเมียมีจำนวน 1 อัน ปลายเกสรแยกเป็น 3 แฉก ก้านชูเกสรเพศเมื่อยาวกว่าก้านชูเกสรเพศผู้ รังไข่อยู่ต่ำกว่าส่วนประกอบอื่นของดอก มีช่องว่างภายในรังไข่ จำนวน 3 ช่อง ในแต่ละช่องมีออวุลเรียงติดกับผนังรังไข่เป็น 2 แถว

ผล/ฝัก

เมื่อกลิบบดหรือโรยจะติดเป็นฝักมีลักษณะกลม 3 พลู สีของฝักอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จะมีสีอ่อนสลัวเขียวเข้ม

เมล็ด

เมล็ดมีรูปร่างกลม สีดำ ขนาดค่อนข้างใหญ่ จำนวนเมล็ดต่อฝัก 150 เมล็ด

ลักษณะอื่น ๆ

สามารถบังคับให้ออกดอกนอกฤดูกาลได้ โดยใช้กระบวนการ Wat and period

ลักษณะเด่นพิเศษ

ลักษณะดอกสีขาวมีเส้นสีแดงที่กลีบดอก จำนวนวันแทงช่อดอกหลังการปลูก 21 วัน ดอกมีสีขาวขนาดใหญ่ กลีบดอก 2 ชั้น มีเส้นสีแดงสดชัดเจน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4-6 เส้น ส่วนกลีบดอกด้านล่างไม่มีเส้นสีแดง สามารถปลูกเป็นไม้ประดับ ไม้สนาม และเป็นไม้กระถางได้ (pot plant)

ลักษณะดอกของว่านสีทิศพันธุ์ดอยช้าง 02